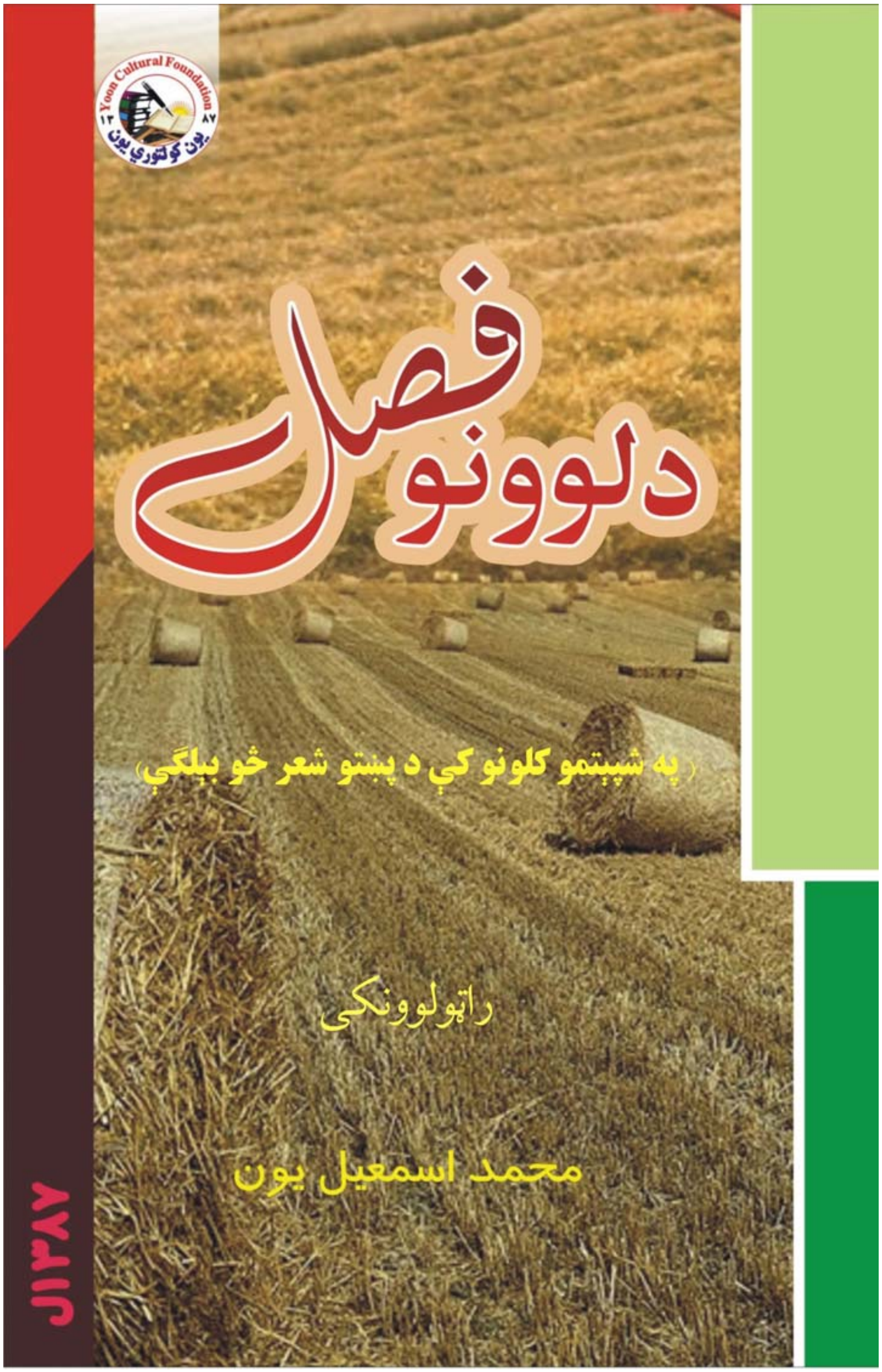

www.sikaraam.com

د لوونو فصل

(په شپېتمو کلونو کې د پښتو شعر څو بېلګې)

راټولوونکی

محمد اسمعيل يون

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	دلوونو فصل
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۳)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۳)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

ډالۍ

((زلمي هېوادمل)) ته چې پر دې دنيا يې د خپل زلميتوب خوږې شېبې د پښتو د خدمت لپاره پر منډو رامنډو، د ګردجنو پانو پر لټولو او پلټولو، د ناځرګندو پر ځرګندولو، د چاپخونو د ماشينونو پر ګړبهار، د بې وقوفانو د سپېرو او ترخو خبرو پر اورېدلو، پر پليو مزلونو، د نوي ادبي کښت پر کرلو د ځوانو هيلو پر هځولو، په ويښه د شپو پر سبا کولو، د دې رنګينې دنيا د عيش او عشرت پر هېرولو، په بې درده زړونو کې د احساس پر ټوکولو، د لويانو د حق پر اداکولو او د پښتو د پيکې ګل پر تل ښېرازه ساتلو تېرې کړې او په بله دنيا خو به يې بې له شکه د دوزخ شنې او سرې لمبې له ژونده تاوې وي ځکه چې ده پښتو ته خدمت کړی او پښتو خو د ((دوزخ)) ژبه ده.

په درنښت

د قربانۍ پر همدا سې لارې مين

يو بل ((يون))

www.sikaraam.com

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	پیلامیه	۲
۳	دا کلي مه ورانوئ	۱۳
۴	دمیلاد شپو	۱۵
۵	دوه پوښتنې	۱۷
۶	غزل	۱۸
۷	دادګناهو خبرې	۲۰
۸	هیله	۲۲
۹	دقبر عذاب	۲۳
۱۰	رښتیني انځور	۲۵
۱۱	ګل سپرلی	۲۶
۱۲	ژوندي یادونه	۲۸
۱۳	دمینې یادګار	۳۱
۱۴	د اوبو رنګ	۳۲
۱۵	دمینې اور	۳۴
۱۶	سپښتې	۳۵
۱۷	دپرون سندرې	۳۶
۱۸	اپت	۳۷
۱۹	جکړ	۳۹
۲۰	زمابرخه	۴۰

۲۱	وروستۍ سلګۍ	۴۱
۲۲	دزنګ پتري	۴۳
۲۳	دمورليک ته	۴۴
۲۴	د پېړۍ ګاليله	۴۶
۲۵	غوټه ونه	۴۸
۲۶	غزل	۵۰
۲۷	د زهرو پيالې	۵۱
۲۸	دنظرباران	۵۲
۲۹	د تيغونو لو	۵۳
۳۰	دحجرو شهادت	۵۵
۳۱	اوښکې	۵۶
۳۲	غزل	۵۸
۳۳	غزل	۵۹
۳۴	دړنا نيالګي	۶۰
۳۵	ژوبل دردونه	۶۲
۳۶	دنور وږي	۶۴
۳۷	دځنګل جنازه	۶۶
۳۸	پردۍ ساقي	۶۷
۳۹	دمحبت ګلونه	۶۸
۴۰	دحقيقت ډولۍ	۷۰
۴۱	غزل	۷۲
۴۲	مخه ښه	۷۳
۴۳	د محمد اسمعيل يون لنډه پېژندنه	۷۶

د دویم چاپ سریزه

پر ۱۳۶۹ کال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د دریېم ټولګي محصل وم. دا وخت مې په ((شخصي لګښت د کتاب چاپ)) یو کوښښ او یو خوځون پیل کړی و او هڅه مې کوله یو شمېر هغه افغانان، چې له اقتصادي پلوه یې روزګار ښه و، دې ته وهڅوم چې په خپل لګښت علمي او هنري کتابونه چاپ کړي او په دې ډول د هېواد د فرهنګ په وده کې برخه واخلي. زموږ لومړۍ هڅه په دې برخه کې بریالۍ شوه او د خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) په مالي لګښت مې ((نیمګړي ارمانونه)) اثر چاپ کړ. دا کار ددې سبب شو، زما نور ټولګیوال چې تر پښتون بهرامزي یې اقتصاد پیاوړی و،

www.sikaraam.com

دې ته وهڅېږي، چې هغوی هم د اثارو د چاپ او نور فرهنګي چارو لپاره پانګه بېله کړي. په دې کې زما يو بل ټولګيوال (حاجي خان محمد) چې يوې ډېرې درنې پښتنې کورنۍ ته منسوب و، د يو بل اثر د چاپ ژمنه وکړه، دا اثر ((د لوونو فصل)) و، چې ما د همدې ۱۳۶۹ل کال په بهير کې ترتيب کړی و. دا اثر اصلاً په شپېتمو کلونو کې د پښتو د ځو نوموتو

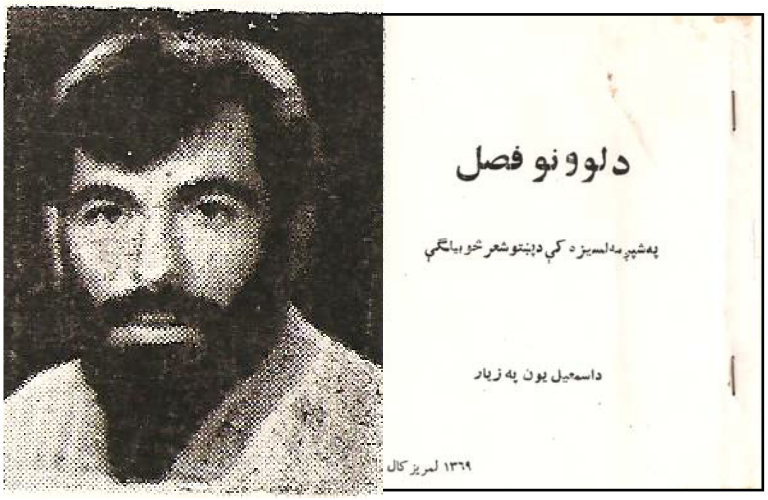

شاعرانو د کلام ځينې بېلګې دي، يا غورچاڼ دی چې اکثره د همدې لسيزې د حالاتو انځورنه کوي او هغه وخت زما هدف او پلان دا و چې موږ بايد د هرې لسيزې په پای کې د خپل ادب د بېلابېلو صنفونو منتخبات ترتيب کړو او دې سره به موږ ته په ډاګه شي، چې موږ له يوې لسيزې بلې ته په فرهنګي ډګر کې

www.sikaraam.com

څومره پرمختګ کوو. د شعرونو دا غورچاڼ مې د همدې مقصد لپاره ترتيب کړی و، غوښتل مې د لنډو کيسو يو منتخب هم ترتيب کړم، خو بريالی نه شوم. دې اثر ته مې هغه وخت ځکه د ((لوونو فصل)) نوم ورکړ، چې پر هغه وخت په افغانستان کې د سرونو لوګړ و او موږ هيله لرله، چې د انساني سرونو د لو دا لړۍ بايد بلې لسيزې ته وانه وړي او زړه کې مې ګرځېدله چې که بله لسيزه کې زموږ هېواد ارام و او ما د بلې لسيزې د شعرونو غورچاڼ چاپوه، نو بيا به يې د ((ګلونو فصل)) نوم کېږدم، خو په خواشينۍ سره بايد ووايم چې د ((لوونو فصل)) د شعري جونګ تر چاپ وروسته دا دی نږدې دوه لسيزې تېرېږي، خو په افغانستان کې د سرونو لو همغسې روان دی. په دې تېرو دوو لسيزو کې زه بيا هم د دې جوګه نه شوم، چې د پښتو شعر او يا هم لنډې کيسې منتخبات چاپ او بيا له تېر سره پرتله کړم. خو اوس چې زه د خپل تېر کړي فرهنګي کار پر بيا راټولېدو او بيا کتنه بوخت يم، نو ددې اثر بيا چاپ او د انټرنټ څپو ته د هغه خوندي کول راته هم ضروري ښکاره شول. که چېرې زموږ نور ځوان فرهنګيان په هره لسيزه کې د خپل شعر منتخبات ترتيبوي، نو دا اثر ورته د هغه وخت د استوګن ادبي بهير د يوه لس کلن شعري واټن څو غوره بېلګې په لاس ورکولای شي. دا چې دا کتاب هغه وخت

www.sikaraam.com

زما د یوه ګران ټولګیوال حاجي خان محمد په مالي لګښت، د خوشال فرهنګي ټولنې د لومړني چاپي اثر په توګه ټولنې ته وړاندې شوی و، نو دلته لازمه بولم چې له ګران حاجي خان محمد او همدارنګه خوشال فرهنګي ټولنې څخه ډېره مننه وکړم، چې دا اثر یې همغه وخت د چاپ له لارې خوندي کړ. د یادونې وړ بولم چې حاجي خان محمد او خوشال فرهنګي ټولنې بیا تر دې وروسته ډېر نور فرهنګي خدمتونه هم ترسره کړي، چې پر خپل ځای یې باید یادونه او مننه ترې وشي.

زه په داسې حال کې چې اوس د خپلو اثارو د خوندي کولو پر کار بوخت یم، له نورو لیکوالو هم هیله کوم، چې خپل هغه اثار چې پر دویم ځلي او یا څو ځلي چاپ ارزي، بیا راټول او چاپ کړي او که چېرې چاپوي یې هم نه، نو د کمپیوټر او انټرنټ حافظې ته دې وسپاري، چې د مرګ له دایمي خطر څخه وژغورل شي، فرهنګي شتمني د ټول ملت مشترکه پانګه ده او موږ ټول یې د خوندي کولو مسولیت لرو. د همدې هیلې په هیله چې زموږ فرهنګي شتمني د هر ډول ناتارونو له خطرونو او ګواښونو خوندي وي، خپله دا سریزه رالنډوم، دا هم تاسې او دا هم په شپېتمو کلونو کې ((د لوونو فصل))، خدای دې وکړي زموږ په هېواد کې نور د سرونو دا لوونه بند شي، په همدې هیله.

www.sikaraam.com

څه لو دی د ګلاب ګلاب سرونو په وطن کې
یو اور خو خدایه بل کړې د لوګرو په وزرونو

په درنښت
پوهندوی محمد اسمعیل یون
کابل- افغانستان
۱۳۸۷ل کال- د سلواغې ۶مه

www.sikaraam.com

پیلامه

د سقراط په باب دا خبره ویل شوې چې: ((هغه شعر له جنون سره یو شی باله)) د دغې خبرې تفسیر په لېونتوب سره نه کېږي، بلکې دا خبره کولای شو چې د یوه بل ادبپوه او شاعر (ملیتون) په یوې جملې سره تفسیر کړو هغه وایي: ((څوک چې غواړي شعر ووایي باید په خپله مجسم شعر وي)). ځکه نو شعر ویل څه اسانه خبره نه ده، هر څوک چې غواړي په ځان د شاعر نوم کېږدي، تر هر څه دمخه باید هغه د شعر ویلو شعور ولري، د هغه ذهن باید ددې توان ولري، چې ژوند، ښکلا او اړیکي د خپل ذهن د ازمېښتونو او تجربو په مرسته د شعور او تحت الشعور په دنیا کې ووینې څو یې هنري انځور زموږ د احساساتو پر ارامه حالت غوغا راګډه کړي. د یوه ښه شعر، انطباعي رمز په همدغه ټکي کې پروت دی. په پښتو ژبه او پښتني ټولنه کې هم شعر او شاعري ددغه قوم له اند او ژوند، هنر او ښکلا سره تلپاتې ملګری دی، چې تر اوسه یې خورا زیاته وده کړې ده، د پښتو شاعري د اوسنۍ پیاوړتیا یو دلیل دادی چې دغه شاعري لکه د نورو شرقي ملتونو د شاعرۍ په

www.sikaraam.com

شان داسې کلاسيکه زېرمه لري چې شاعر يې د تاريخ په هر څرخ کې له هغې څخه په کمې او کيفي لحاظ فيض او برکت مونده لی شي. حميد ماشوخېل نن سبا نه يوازې د پښتو او پښتني شاعرۍ بلبل ياد ېږي، بلکې د خپل کمال په سبب يې په ټوله سيمه او نړۍ کې د شعري بهير رښتيني کاروانيان پېژني او نن يې هم دده شعر دده موشگافي ته دده په خپله وينا د حيرت گوته په غاښ نيولې ده. حميد په رښتيا هم د شعر نعمت يانې هغه تلپاتې لوربينه د پښتنو په برخه کړې، چې په هغې سره د پښتني او انساني اند او ژوند ټول اتموسفير تسخيرولای شي. د هغه شعر زموږ د شعر او زموږ د شاعر لپاره هغه مثال دی، چې د هغه په مرسته د انسان د ضمير په ائينه کې هم اوښکې ليدلای شو، هم شبنم او هم خنداوې. ځکه:

د غفلت په خوب ويده خلق يې ناوري

کـه ((حميد)) نـارې وهـي لکه جرس

ديوان(۱۳۲) مخ

په همدې ډول د رحمان بابا د شعر فياض سمندر د ژوند د حقيقت او انساني معرفت په حقانيت کې يو بل ډول احساس او کيف لري چې بې ښه او بده پر زړونو او فکرونو اغېزه کوي او د تسليمۍ غاړه يې د شعر هنگامې ته ږدي:

www.sikaraam.com

بيـا دې مـخ دی جـار وتلـی څـه بـلا شـوه
دا بـــلا لـــه کومـــه لـــوری راپيـــدا شـــوه
دا زمـا پــه يــار کـې مهـر وفـا نـه شـته
کــه دنيــا واړه بــې مهــره بــې وفــا شــوه.

د رحمان بابا ديوان(۱۷۰)مخ

هو:

لـه مقـدمې راتېرېـږو او د ((لوونـو فصـل)) د کرونـدو پـر درمندونو باندې وراوړو. زمـوږ د اوسني نسـل پـه اند و ژوند کې دغه فصل داسې فصل دی، چې پـه عـام ډول زمـوږ د ملت د اوسني عصر حماسه جوړوي، هـو حماسه د لوونو حماسـه، د درمندونو حماسه، د وينو حماسه او د غربت حماسـه، دا ددغـه اثر د شعر تګلاره ده او پـه عمومي لحاظ پـر همدې واټ روان انځوريز کاروان دی. په دغه اثر کې د اوسني پښتو ((شعر)) د منشور ټول هغه اړخونه چې د انعکاس قابليت لري او لـه يوې رڼايي سرچينه اخلي، په ډاګه کېږي، دغه شعري اثـر کـه مـوږ د يوه منشور په توګه خپلې مخې تـه کېږدو، کېدی شي د هرې ضلعې او هـر اړخ پـه تـرڅ کـې بېلابېل خصوصيتونه مطالعـه کړای شو، په دغه ښکلاييز انځور کې د اوسني شعر ځينې ډېر مهم او د پاملرنې خصوصيتونه ليدلای شو:

په اوسني شعر کې د پخواني شعر خلاف د يوه انځور مسئله هېڅکله نه ده طرحه، په پخواني شعر کې ډېر ځله داسې عنعنه

www.sikaraam.com

وه چې يو شعر بايد يو انځور په ګوته کړای شي، معمولاً په پخوانيو ډېرو ښو شعرونو کې له دغه چال چلند څخه کار اخيستل شوی، مګر د اوسني شعر په ترڅ کې دا خبره ډېره نادره کار ګڼل کېږي. ځکه اوسنی شعر د انځور شعر دی، کېدی شي په يوه شعر کې د انځورونو امېلونه ووينو او کېدی شي د اوسني شاعر په لسو شعرونو کې د پخوانو دېوانونو په اندازه انځورونه ومومو، تر ډېره حده دا خبره ددغې مجموعې د شعرونو په برخه کې هم صدق کوي، راځئ دلته يو څو بېلګې په لنډيز سره لولو:

اشنا د موسېدلو حق له موږ نه دی اخيستی
د خپل او د پردي پر موږ د غم مهرباني ده
زما په وران مالت وراني جونګړې وران وطن کې
د مرګ او د سرو وينو دم په دم مهرباني ده

د زړه د پرهرونو د ټکور اميد يې نه شته
چې نن په رقيبانو د مرهم مهرباني ده.

که چېرې خبرې ته لږ دقيق شو، نو دې نتيجې ته رسېږو، چې زموږ اوسنی ((شعر)) په تېره بيا د هغه ځوانه برخه لږ دقيقې

www.sikaraam.com

تشریح او څېړنې ته اړتیا لري، ځکه دغه انځوریزې غوټې ترا وسه هم زموږ په قلمونو او زموږ په وحشت ځپلو ارادو نه پرانیستل کېږي، همدا وجه ده چې په پورتنیو دریو بیتو کې یو د ((مهربانۍ)) انځور داسې پېچلې پدیده ده چې د دغه شعر په ترڅ کې په څو اړخونو سره کاربدلې ده او هر ځای خپل خپل انځور ښیي، چې یو اړخ له بل اړخ سره یو رنګي نه لري. په همدغو دریو بیتونو کې هره برخه یو ځانګړی او اوچت انځور موږ ته راښیي په داسې حال کې چې پخوانی شعر او شاعري په دې اندازه انځوریزه نه وه، دا هم د دغه اثر څو نورې بېلګې:

جېلوانه!

دا لمدې لښتې مې په ملا باندې په پام وروه
چې دا مې نوې د اختر کالي دي خیرې به شي
مانۍ د باورونو مې تالا ځکه نن ښکاري
ملګري د یوې لارې یو ارمان معامله ګر دي
لیلا که د ښایست د سوداګرو سره لاړه
زموږ په زمانه کې مجنونان معامله ګر دي.

مخکې مو هم اشاره وکړه چې زموږ د ځوان نسل شاعري زموږ د عصر حماسه ده، هغه حماسه چې زموږ په ټوله شاعرۍ

www.sikaraam.com

کې يې د شکل او محتوا په لحاظ ساری ډېر لږ ليدل کېږي، ځکه زموږ د غه حماسه زموږ د مظلوم ولس، زموږ د شهيد ولس، زموږ مهاجر ولس او زموږ د بريمن ولس د دغه عصر د ژوند هغه څه له ځانه سره لري، چې د مظلوم، شهيد او مهاجر ولس د شاعر د زړه او فکر په ژورو کې حلاجي شوی، انځور شوی او شعر شوی دی. هو هغه څه چې د وينو په زړه کې يې يوازې حساسې سترګې ويني، هغه څه چې د غم د اوښکو د سمندرونو او سېلابونو تر غرونو هغه خوا يې يوازې همدغه ځوان شعر او شاعر ويلي، دغه څه په دغه اثر کې ليدلای او لوستلای شو.

دا کلي مه ورانوئ،
ګورئ چې هلته دد ي تورې ترورږمې له غېږې
ساړه زګېروي جګېږي
سوزمن اواز راځي
او اميدوارې ميندې
د انتظار د بڼ د سرو ګلونو لارې څاري
دا کلي مه ورانوئ !
دا کلي مه ورانوئ ! (څاڅکی، څاڅکی ۲۳ مخ)

www.sikaraam.com

په هر صورت! ددغې مجموعې د شاعرانو پر وړاندې يو مهم مسئوليت هم شته، هغه دا چې: دغه کيفيت چې په دغو اشعارو کې او ددغو شاعرانو په نورو شعرونو کې ليدل کېږي، بايد نور هم لوړ کړای شي او خپلې شاعرۍ ته بايد نوره هم ښکلا او ځلا د تلپاتې ډالۍ په توګه ور په برخه کړي، نن سبا يو شمېر شاعران زموږ په افغاني ادبي بهير (پښتو او دري) کې داسې هم شته چې بې وخته په وچ غرور څنګه په پچه سپاره شوي، نو بيا يې د کشمير د ليدو او فتحې نارې بې له دې چې د زمان پر وړاندې امتحان ورکړي پورته کړي دي، په دې هيله چې زموږ ځوان شاعر زمان او زماني ازموينه په خپله ايجادي برخه کې له ياده ونه باسي.

په درنښت

پوهنمل خالق رشيد

د کابل پوهنتون د فرهنګي شورا رئيس

www.sikaraam.com

دا کلی مه ورانوئ

دا کلی مه ورانوئ !
دا کلی مه ورانوئ !
ګورئ چې هلته د شنو ولو د شنو سیورو لاندې
ګورئ د شنې ویالې ترڅنګه د جلګو د پاسه
یو کوچنی پروت دی
یو کوچنی ویده دی
او د ورې لوپټې لاندې
په خوب ورو سترګو
د ناز په غېږه کې کوچني شینکي خوبونهویني
دا کلی مه ورانوئ !

✵✵✵

دا کلی مه ورانوئ !
ګورئ چې هلته لکه زرکې زموږ د کلي نجونې
ګورئ چې هلته د بامو پر سر نورسې پېغلې

www.sikaraam.com

کتار کتار
د لمر تر وړانګو خپل پیکي جوړوي
او په مینو ژبو
د پېغلتوب غوږ کې د ځوان هوس سندرې بولي
دا کلی مه ورانوئ !

✵ ✵ ✵

دا کلی مه ورانوئ !
ګورئ چې هلته له هغو سپېرو کوډلو ځنې
ګورئ چې هلته د دې تورې تروږمۍ له غېږې
ساړه زګېروي جګېږي
سوزمن اواز راځي
او امید وارې میندې
د انتظار د بڼ د سرو ګلونو لارې څارې
دا کلی مه ورانوئ !
دا کلی مه ورانوئ ![1]

---

[1] څاڅکي څاڅکي، د لیکوالو ټولنه، ۱۳۲۸ل کال، ۲۲-۳۲مخونه.

www.sikaraam.com

اسحق ننګيال

د میلاد په شپو کې

ای ! ددې شنه اسمان په غېږه کې خوب وړې سپوږمۍ !
ای ! په دې شپو کې د پردېسو د سفر ډيوې !
ای ! د ګلونو او د پېغلو ، پېغلو وينو پرې !
ته راته ګورې؟
ته راته ګورې چې د کړيکو او تيارو ننبه شوم؟
او د ساړه ژمي خوني او ګنهکار ابليس
زما د ګلابو او نرګسو باغ کې اور وکاره !
ته راته ګورې؟
ته راته ګورې چې محل مې له کارغانو ډک شو ؟

www.sikaraam.com

او په ويالو کې د هيليو بچي وسوزېدل !
او زموږ د کلي ميندې
د ميلاد شپو کې (بې لاسو او پښو بچيان زېږوي) ؟ !
ته راته ګورې؟

❋ ❋ ❋

ته راته ګورې چې مې ټول کلی چاړه چاړه دی؟
خلک په نوکو او برچو د يو بل سترګې باسي !
او د مالت نجونې
په خپلو تورو تورو څڼو کې ځوزان ټک وهي؟
آه
آه نازولې سپوږمۍ !
آه د رڼا مورې ! [1]

[1] څاڅکي څاڅکي، د ليکوالو ټولنه، ۱۳۲۸ل کال، ۹۲-۹۳ مخونه.

www.sikaraam.com

افضل ټکور

دوه پوښتنې

مور تپوس راځنې وکړو
کوم څیزونه دې خوښېږي؟
ما ځواب کې ورته وویل:
درې څیزونه مې خوښېږي
چې دي:
ژوند، مینه او حسن
هغې بیا پوښتنه وکړه
کوم څیزونه دې بد ایسي؟
ما ځواب کې ورته وویل:
درې څیزونه مې بد ایسي
چې دي:
مرګ، وینه او ظلم،[1]

[1] ژوندون مجله ۱۳۲۸ل کال، ۲-۲ ګڼه، ۴۲مخ.

www.sikaraam.com

غزل

په موږه بدنصيبو د تورتم مهرباني ده
د يار د تورو زلفو پېچو خم مهرباني ده

دا موږه جل وهلي يې د ګوټ په تمه مړه شو
په غيرو غمازانو د صنم مهرباني ده

يارانو د دار لوبه خو لا نه ده ختمه شوې
چې نه مرو دا په موږه د ستم مهرباني ده

دا اوښکې مې د سترګو څه ګيلې څه اسوېلي شي
د وخت راباندې دا په هر قدم مهرباني ده

www.sikaraam.com

اشنا د موسېدلو حق له موږ نه دی اخیستی
د خپل او د پردي پر موږ د غم مهرباني ده

زما په وران مالت وراني جونګړې وران وطن کې
د مرګ او د سرو وینو دم په دم مهرباني ده

د زړه د پرهرونو د ټکور امید یې نه شته
چې نن په رقیبانو د مرهم مهرباني ده.[1]

[1] له (پرهرونه او ټکورونه) شعري مجموعې څخه.

www.sikaraam.com

احمد تکل

دا د ګناهو خیری

ویې مروړه یویې سه
دا د ګناهو خیری
چا به له پیالو سره غمونه اړولي وي
چا به د نیمرسې ګناهکارې له تتېر نه شراب څښلي وي
دا د بېخودیو استفراق درسره ومینځه
اوه څپې،
اوه ګامه پسې پورته کړه
پرې مینځه... !
دغه د صادقو جنګیالیو د عورتو د لامبو خیری
وروسته د ګناه له یوې تورې شپې

www.sikaraam.com

وېې مرو ړه یو یې سه
دې قمارخانو نه د سګرټو پاتې شوي کاغذونه
دا غلیظ لوګي
اوه شپې
اوه ګامه پسې پورته کړه
روڼ او پاکیزه کړه د پایتخت ګوګل
له چل و قسمونو نه
له شک او ګمانونو نه.

۹/۳/۱۳۶۹

www.sikaraam.com

احمد تکل

هیله

جېلوانه!
دا لمدې لښتې مې په ملا باندې په پام اوروه
چې دا مې نوې د اختر کالي دي...
ځیرې به شي [1]

۱/۳/۱۳۶۹

[1] احمد تکل، قلم جریده، ۱۳۶۹ل کال، ۲ گڼه.

www.sikaraam.com

د قبر عذاب

ما ته ملا ویل: (عیسی د خدای رسول یوه ورځ
له هدیرې دوه مړي،
بیا راژوندي کړل او پوښتنه یې د حال ترې وکړه
نو پرهېزګاره مړي
چې یې له مرګ نه څو پېړۍ تېرېدې
ویل: (په ما عمر شو تېر لکه یوه خوله خندا او یا څپه د نسیم.)
خو ګنهکار مړي چې درې ورځې یې شوې وې لا
له دې نړۍ نه د تلو
ویل چې دومره ځورولی یم ((د قبر عذاب))

www.sikaraam.com

چې د پېړيو شمېر يې،
نه شم شمېرى ټول عمر
موږ ته چې اوس د نړۍ ارته او پراخه سينه
شوله د ګور په شانې
او دا اوچت بې انتها زمردين اسمان چت
مو شوه تخته د لحد،
موږ چې د ژوند په نړۍ مړه شو د تيارو له لاسه
او دوه اړخيز فشار د ګور د دېوالونو په شان
موږه زبېښي په منځ کې
او زموږ څو ګړۍ ژوندون چې شو (د قبر عذاب)
نو دا په کومه ګناه؟
موږ خو يوازې ژوند کې مينه کړې
او بېګناه يو او سېدلي خپلواک![1]

[1] اخبار هفته، ۱۳۲۸ کال، ۲۳ګڼه، ۱۴مخ.

www.sikaraam.com

ربنتینی انځور

هر څومره چې تورې، تورې لړې
د غره خواوشا راتړولې شي
ما د ځلېدونکي لمر شوخو پلوشو لاندې،
هغه وخت چې شین اسمان خندل ماته،
تړولې د غره ونې ببلې، ببلې ښې لیدلې دي
هلته ما په ننبه کړې
چې، تور نښتر یې زلفې وې،
سیند یې د اوبو پر مخ روان و په مستۍ او عشق
شنه بوټي خالونه وو د غرونو، ځلېدل ښکلي
نه وځي له مغزه نه مې،
هماغه ربنتیانی انځور
او، ثرنګه چې دي،
زه یې هماغه ډول پېژنم ! ! ؛ [1]

۳۰/۲/۱۳۶۷

---

(۱) پلوشه جریده، ۱۳۶۹ل کال، ۶ګڼه.

www.sikaraam.com

اسدالله اسد

ګل سپرلی

شــونډې دې نشــې زلفــې دې دامونــه کــړه
تېــر لکــه وربــه پــه مــا دا ســپېره وختونــه کــړه

تــاو دې لــه بڼــو نــه شــم ولــه دا تېــره غشــي
مځکــه د زړګــي زمــا رنــګ پــه رنــګ ګلونــه کــړه

تــورو ګــورو وربځــو کــې مــخ د ســتورو نــه ګــورم
جــار دې شــم وړې ســلګۍ پورتــه مــې غړونــه کــړه

www.sikaraam.com

غــوا ړه چــې شــېبه شــېبه ســتا د هــر يــو ګــل رنــا
دې تيــا رو ګوتهونــو تــه بــل د زړه دا غونــه کــړه

ای د زمــانې د لاس ګــل ســپر ليــه دا وايــم
دا ســپېره اغــزي ګــلان کــانې مــې لعلونــه کــړه

مــرګ بــه پــه مــا واړوي خــاورې د دېــرو پــه خېــر
ژونـد يـې د اسـد خـو بيـا دوه سـترګې جامونـه کـړه.[1]

(۱) ژوندون مجله، ۱۳۶۷ ل کال، لومړۍ ګڼه، ۲۵ مخ.

www.sikaraam.com

باقي بريال

ژوندي يادونه

د شپږو مياشتو کلونو
پاتې شوی يو انځور دی
لا يې اوس د زړه په سترګو
په تيارو کې ننداره کړم
هلته
دنګ دنګ چنارونه
پورته شوې هسکه غاړه
د ګلابو جونه هسې
پټه خوله په برم ولاړ دي
او

www.sikaraam.com

د دوبې په ماښام کې
د اسمان سپین مخې پېغله
د ختیځ د غره له شانه
را اوچته په نخرو شوه
د کلا له دېوالونو
د چنار له هسکو څوکو
دا هغې ته، هغه دې ته
څه بې واره په کتو شوه
د ماښام تیاره خوره وه
هلته ستوري په ځلا وو
دلته بل وو مشالونه
زه د شنو ونو د لاندې
د اوبو غاړې ته ناست وم
د مرغانو اوازونو د ماښام چوپتیا
کړه ماته
او
ورېمو له هره لوري
ژوند ښنونکې سارا وړله
زما خو، ستومانه سترګې
لوبېدلې ښوربېدلې

www.sikaraam.com

د سپوږمۍ په پلوشو کې
ګوندي دلته يې يادونه
راتازه شي د ليدلو
د هغې سپوږمۍ د وړانګو
چې يې اوس به ننداره کړي
دا سپوږمۍ او چنارونه ! [1]

(۱) ژوندون مجله، ۱۳۲۷ل کال، ۴ګڼه، ۱۸مخ.

www.sikaraam.com

د مینې یادګار

نــــه راتـــه نـــوم او نـــه نښـــان پـــاتې شـــو
یادګـــار د مینــــې لونـــد ګرېـــوان پـــاتې شـــو

چـــې پـــه ښـــېرو دې ځـــوانیمرګ نـــه شـــومه
ســـخت مـــې پـــه زړه دغـــه ارمـــان پـــاتې شـــو
څـــــومره شــــتمن دې لېونیـــــان د مینــــــې
قـــیس نـــه میـــراث لـــوی بیابـــان پـــاتې شـــو
څـــه بېکســـــي شـــوله راپېښـــه خدایـــه
زړه هـــم کوڅـــه کـــې د جانـــان پـــاتې شـــو

ســـــتا د غمــــزو او اشـــارو لــــه لاســـه
نـــه راتـــه دیـــن او نـــه ایمـــان پـــاتې شـــو. [1]

(۱) نغري او سپېلني، ۴۴-۴۵ مخونه.

www.sikaraam.com

د اوبو رنګ

زه چې کوچنی وم، د اوبو په مانا نه پوهېدم
کله مې سترګو اوبه سپينې،
کله ژېړې
کله شنې ليدلې،
او همېشه به مې له ځانه پوښتل
چې اوبه څه رنګ لري؟
خو يوه ورځ
په ښوونځي کې
د کيميا ښوونکي
زموږ ټولګي کې په تخته وليکل:

www.sikaraam.com

چې: (له دوه او اوا چ) له جمعې نه اوبه جوړېږي
او اوبه،
رنګ نه لري،
خو په هر لوښي کې چې واچول شي
د هغه رنګ اخلي؛
او اوس
له ډېرو کلو وروسته
لټوو مه
د کیمیا ښوونکی
چې ترېنه وپوښتمه:
تا خو ویل چې اوبه رنګ نه لري،
زموږ د کلي
د ویالې
اوبه نو ولې
سرې
دي؟؟[1]

(۱) وروستی ټکی، ۱۳۶۷ ل کال، د لیکوالو انجمن، ۳۷-۳۹مخونه.

www.sikaraam.com

د مينې اور

لګېـــدلی مــــې پـــه زړه د مينــــې اور دی
ســـوزېدلی مـــې د ځوانـــو هيلـــو کـــور دی
ټولـــه شـــپه د تـــورو ســـترګو تصـــور کـــړم
رانـــه ورک مـــې د نمجنـــو ســـترګو تـــور دی
د خمـــار دود مـــې جګېـــږي لـــه ليمـــو نـــه
ســـاقي ګـــوره بيـــا مـــې خـــم دربانـــدې پـــور دی
پـــه لمـــن کـــې ټولـــوم د تومـــت کـــاڼي
خدايـــه دا څرنګـــه مينـــه، څـــه پېغـــور دی
حـــوادث بـــه يـــې هېڅکلـــه غلـــي نـــه کـــړي
چـــې پـــه ســـر کـــې مـــې د چـــا د مينـــې شـــور دی
پـــه توبـــو مـــې پښـــې کېښـــودې زاهـــده
بيـــا مـــې عـــزم د مغـــرور اشـــنا پـــه لـــور دی. [1]

(۱) د تيرو په ذهن کې، ۱۳۶۳ال کال، ۱۳۶۱ کال، ۸۹مخ.

www.sikaraam.com

سپېڅتې

دلته د هغې کوڅې ګوټ ته ګورئ
یو دوه جوار ګره ناست دي
او په تېرو، تېرونو کانو باندې، زموږ د تن غوښې کړې بېلې ځانته
نشه او مست مو دي د زړه په وينو
له خندا شنه دي او د سترګو په کونجو کې، سره ګوري خاندي
لاس کې نيولي دي زموږ د تن هډوکو سپېڅتې
او پرې کوي زموږ د يار په لمسه
د سپېڅتو، سپېڅتو لوبه
يو بل ته ګوري سره
په مينه، مينه باندې
لو به روانه ده لا. [1]

---

(۱) درفش جوانان، ۱۳۶۹ل کال، ۱۴ګڼه

www.sikaraam.com

د پرون سندرې

اشنا زما زړګی خو د پرون سندرې وايي
دې نن ته پر سکروټو د ازمون سندرې وايي

مرګيه کډه وکړه نور زمونږ له دې مالته
چې دلته تاندې لښتې د ژوندون سندرې وايي
د مينې په وطن کې د مجنون پادشاهي ګوره
لاسونه يې تک سره دي د قانون سندرې وايي
راځي به دې تورتمه د لمن ځيرې کېدو ته
په لار کې د منزل مو سباوون سندرې وايي
يه وخته څه دې وکړه د ښايست بڼ کې زمونږه
چې دلته هر يو ګل نن د جنون سندرې وايي

زړګيه ګيله مه کړه له پردو ځنې ته هسې
نن دلته د پښتو مرګ ته پښتون سندرې وايي.

www.sikaraam.com

ممتاز ارمان

اپت

منم
غاټولو
د ازغو لو د پلوسو الماسي څوکې د لمر په وړانګو وسېزلې
او د نړۍ د هسکې څوکې
په هک ، ځک بام يې جنډې د سپرلي ودرولې
خو لا سپوږمۍ
د شپې له تيو د ناز شونډې ايسته کړې نه وې
چې د کارغانو دوزخي وزرې وپړ کېدې

www.sikaraam.com

او د خزان سړې سيلۍ د سهيل لوري ته راوبهېدې
نو ځکه،
دلته د رېديو او شينليو په دې شنه لمن کې
د مارکنډو او خربړو واکمني
له توتکيو او له زاڼو نه د ژوند په بدل
غواړي وزرې
او د وينو پاڼې پاڼې ګلان.[1]

۷/۲/۱۳۶۹

(۱) قلم جريده، ۱۳۶۹ل کال، ۱ ګڼه

www.sikaraam.com

جګړه

خپلــو ورتــه ځمــلاوه پــردو پــه وينــو ولاړه
پت خو د پښتو مې پښتنو مې پښتنو په وينو ولاړه
دغــه کوربنــو خــو د نغريــو ســوي وځنــډل
خــدايږو چــې ملګــرو ! مېلمنــو پــه وينــو ولاړه
ځيـرې لېونـو خو هر چا خپـل، خپـل ګرېوانونـه کړه
دا مالــت ښــاغلو او درنــو ، پــه وينــو ولاړه
جــوړ د غــم جګــړو د چــا نــوکې د چــا کــوکې وې
هــم تنکــو ګلونــو هــم ازغــو پــه وينــو ولاړه
لــورو د لــوګري پــه زړه ننــوت بيــا وواتــه
يــو ځلــې ګنــاه او بيــا توبــو پــه وينــو ولاړه
ځـه پوښـتې پـامير نـه چـې لمـن دې ولـې ځيـرې ده
يــو ځلــې لېوانــو او بيــا ســپو پــه وينــو ولاړه.

۴/۴/۱۳۶۹

کابل

ملوک رغون

www.sikaraam.com

زما برخه

چې يې زموږ د مينې ساه واخيسته
ځانته سودا يې د ګناه واخيسته
چا ورته دومره هم ونه ويلې
چې دې رضا زموږ له چا واخيسته
زړه خوږې مينې مې د يار له کتو
خپلو دردونو له دوا واخيسته
نکاح په پټه، پټ په پټه وشوه
لکه چې بده دې ملا واخيسته
رقيبه ياره ! ددې زړه ((رڼا)) مې
تا له سينې ولې په غلا واخيسته
کله چې زموږ د جدايي ناره شوه
ما مې له يار ځنې دعا واخيسته
د خوشالۍ او غم د وېش په ورځې
ما له تقدير ټوله ژړا واخيسته.

www.sikaraam.com

ملوک رغون

وروستۍ سلګۍ

په تیاره تیاره ماښام کې
د زړې کوټې په ګوټ کې

د شلېدلي کټ په خوا کې
د سرې چرګۍ په غاړه
د ناروغې بوډۍ سر ته
نیمه سوې غوندې شمه
پټه خوله په چغو چغو
غلې غلې شان ژړېږي
کله یو خوا کله بل خوا
شي کږه وږه له غمه
کله لپې لپې اوښکې
څڅوي په ځان له بره
کله څر څر اواز وکړي

www.sikaraam.com

پتنګان په ځان ستي کړي
کله غلی شي غوږ کېږدي
د بوډۍ پوښتنه وکړي
خو ناروغه بوډۍ هلته
ځنکدن کوي مړه کېږي

شمعه هم د بوډۍ خوا کې
په ژړا ژړا سوزېږي.

۸/۱۱/۱۳۶۸

د زنګ پتري

((سپرلیه راشه)) په دې ګلو راشه
په شنو غندلو په بمبلو راشه
زموږ د باغ په ونو
د کشمالو په څوکو
لا خو توپان د ژمي
لا خو خمار د ورېځو
د تورې شپې له زړه نه
بیمار، بیمار پاڅېږي
د سرو غوټو په شونډو
د لمر شغلو ته مخکې
پتري د زنګ وهي.

۸/۴/۱۳۶۹
کابل، خیرخانه

www.sikaraam.com

د مور لیک ته

لیک مې د مور نه دی زده
چاته بې ویلي وي
چاته بی زاري کړي
چې راشه زما ګران زوی ته
ولیکه !
زه روغه یم ته څنګه یې !
یاد خوبه دې وي !
چې شنه پانه
زموږ د کور له ونې
په زوره چا شکولې وه

www.sikaraam.com

ژړل به دي
تاتی-تاتی دي ډېر و کړه
ويده شولې
نو ګرانه مينه ګرکی مې
راوليکه !
زه روغه يم، ته څنګه يې ![1]

۴/۲/۱۳۶۱

(۱) سيلی، ۱۳۶۸ل کال، د افغانستان د ليکوالو انجمن، ۷۱-۷۲مخونه

www.sikaraam.com

علي ګل پیوند

د پېږۍ ګالیله

ما پخپلو سترګو ولید
هم هغه و
ببر سر ګرېوان څیرلی
لاس او پښو کې زنځیرونه
څو پاګانو یې خندلې
ویلې دا !
دا لېونی دی

www.sikaraam.com

پرېږدئ پرېږدئ چې ګونګه شي
په درنو درنو ورنو نو
خو ده !
ده د ځمکې غوږ کې ((هو)) کړه
درته نه مې ویلې ګرانې !
ودې نه لیده څه وشو !
څه ! ته څه ! لنډه وه لارې
((که زه وم که نه وم نه وم)).[۱]

(۱) جرګه مجله، ۱۳۶۸ کال، ۶ ګڼه، ۴۹ مخ.

www.sikaraam.com

غوټه ونه

زما نیکه کیسه کوله
ویل دا لویه ونه ګورې
چې ترې لاندې شنه ویاله ځي
دا سپېرې دېرې وینې
د درنو ناستو وستل دی
د جرګو مرکو ځای دی
په پېړو پېړو کلونه
که به چا زمور په سیمه
که به چا زمور په خاوره
که به چا زمور په لره

www.sikaraam.com

که به چا زموږ په بره
د تېري لاس اوږدولو
یا به یې شرم جوړولو
وو تاوده به وستلونه
زما یاد دي بچی دلته
ددې غتې ونې لاندې
دغه ځمکه زونېدله
سره ټول وو ولسونه
چې څه تره دلته وشي
((هو)) یې وشي د سپینږیرو
د خدای زور د خلکو زور شي
سا او وینې شي د نرو
کاشکې دې کیسې کولې
څه یې ویلې له پخوا نه
چې په ((ګڼه)) کې یاد ېږي
د ویاړونو له انسانه.[1]

(۱) باولی، ۱۳۲۸ل کال، د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۳۸-۳۹مخونه

www.sikaraam.com

غزل

چې یې په سترګو کې ښکاره نه شولې
پوه شوم ارمانه چې پوره نه شولې
خیال مې د عشق ښکلی جهان په څه شو
اشنا چې ته په کې دېره نه شولې
یا خو څه شوي یا څه کېږي ګلې
نن په ګودر خوره وره نه شولې
که پښتو وي راکې نو بس دی همدا
ما چې درو کاته، ته سره نه شولې
دا خو پښتو مغله نه ده پاتې!
پښتون دې خرخ کړ غرغره نه شولې
ستا په ښایسته خمارو سترګو مې څه
د بېکسیار په ننداره نه شولې.[1]

(۱) د نظر په څوکو له ناچاپه شعري مجموعې څخه

www.sikaraam.com

د زهرو پیالې

پرون مې بیا ،
د خپلې مینې په سپېره هدیره
ستا د شهیدو وعدو ،
د شناختو څنګ ته په شېبو وژړل
✵ ✵ ✵

او د ګودر خوا کې د وچې ونې
چې د چوغکو په بدل کې یې اوس،
په وچو پاڼو کې ساکښو خپلې ځالې کړي
د اوښکو سیند کړ جاري
✵ ✵ ✵

شېبې مې
یو بل پسې، لکه د زهرو پیالې
ستا په ترخو یادو کې
له ستونې تېرې کړلې.[1]

---

(۱) د نظرپه څوکو له ناچاپه شعري مجموعې څخه

www.sikaraam.com

د نظر باران

رابانـدې بيا چې نن ازغي را اوري
د چا نظر مې په زړګي را اوري

اوس مې د اوښکو چاره ګرانه شوله
لکه باران د پسرلي را اوري
نامردې څنګه دې ښېرې شوې پر ځای
چې اشنايي مې په تندي را اوري
شيخه مهراب نه سر راپورته نه کړې
د ګودر خوا کې شنه منګي را اوري

پر بېکسيار غريب اسرو اسرو کې
د ګل پر ځای همېش ازغي را اوري.[1]

---

(۱) د نظر په څوکو له ناچاپه شعري مجموعې څخه

www.sikaraam.com

عارف خزان

د تېغونو لو

نه... !
هېڅکله ذهن مې دا نه قبلوي
باور مې هم داسې منلی نه شي
چې ددې واټ دپاسه
د پښې دوکان کې هډو
د کرلپاره سپاره نه جوړېږي
لکه چې ګرم نه یمه !
زه د رښتیا له څنډ نه
په خپلو دواړو غبرګو سترګو وینم

www.sikaraam.com

چې پښې په ببرہ، ببرہ
د تسپارونو پر ځای
دلته د کر، کیلې، باران موسم کې
د شنو تېغونو د رېبلو او د ((لو)) لپاره
له سرې او سپنې نه ((لور)) جوړوي
او په ((لوګرو)) يې ارزانه پلوري.

۳۱/۴/۱۳۶۲
کابل

www.sikaraam.com

عارف خزان

د حجرو شهادت

زموږ د کلي له سپېرو نغرو نه
نور د اورونو لوګي
لکه بیرغ چېرته د بام د پاسه نه رپېږي
د چینو سترګې د حجرو د شهادت په ویر کې
له ډېره غمه ړندې شوي اوښکې نه تویوي
او کلی کوز له پاسه
جوړ د بادونو د مارانو د نڅا جشن ته
په ډېر هیبت
کنډر،
کنډر
ولاړ دی.

۲۸/۷/۱۳۶۸
کابل

www.sikaraam.com

اوښکې

څه تودې تروې اوبه دي
د ګرېوان پر لور بهېږي
ابدي سکون ته درومي
له ژوندۍ سترګې بېلېږي

❋ ❋ ❋

له هر څاڅکي سره مله وي
د مرموز جهان غږونه
پر اشنا لارو وراخلي
نابلده قدمونه.

www.sikaraam.com

د کمزورۍ دنيا ژبه
د قدرت پښو ته ورلوېږي
د احساس بيده نغمه ده
په بانو غږول کېږي

✲ ✲ ✲

دا شربکه ګونګۍ ژبه
هرې سترګې ته اشنا ده
دا د هرې مينې کور دی
دا د هر نفرت غوغا ده.[1]

(۱) له ورکې مينې څخه، ۸۲مخ، ۱۹۷۹م کال.

www.sikaraam.com

غزل

دلته وينې هلته وينې ټول وطن زخمي زخمي شو
د ګلابو پاڼې ژاړي چې ګلشن زخمي زخمي شو
د وبا استازی ګرځي پرې کوي مرې د حسن
د سپرلو ابې شوه بوره هر چمن زخمي زخمي شو
له اسمانه راوربږي دالله(ج) د غضب کاڼي
سمن سر ورته نیولی نسترن زخمي زخمي شو
پسرلی نه و وبا و چې هر باغ کې یې پل کېښود
هره ونه هر یو ګل او هر سمن زخمي زخمي شو
هادي اوس یې نو غمونه ښه په خلاصه ټنډه ګاله
دا خو ستا سو لېونتوب و چې هر تن زخمي زخمي شو.

۳۰/۲/۱۳۶۹
کابل

www.sikaraam.com

غزل

وخته کوڅه کې وو هر لور لېوني
اوس مو د بره شو لو په کور لېوني

که يې هر څو سرونه پرېکړه جابر
ګوره چې زېږي نوي نور لېوني

خدايه ! محفل ورځنې تش شو څه له
شړي مالت نه په هر تور لېوني

هغه د قيس د مدرسې طالبان
دلته ژوندي شولو په ګور لېوني

هادي هغو پورې به ژاړو موږه
چې څو ياد يږي دا څلور لېوني.

www.sikaraam.com

فضل الهي ګران

د رڼا نيالګي

هره خوا جان او جانان دی کوه طور دی کوه طور دی
يو بې حده خوړ جهان دی کوه طور دی کوه طور دی

عشق او وجد دی مستي ده د انوارو دنياګۍ ده
چې موسی ورته حيران دی کوه طور دی کوه طور دی

تجلي مې د جانان دي ددې زړه د عرش له پاسه
مينه مينه کن فکان دی کوه طور دی کوه طور دی

www.sikaraam.com

ستا د وحي نه قربان شم ای د عقل جبرائيله !
لړ خو وګوره تو پان دی کوه طور دی کوه طور دی

ميخواره مجنونان واړه يو له مخې ميزوبان شوه
اوس د مينې امتحان دی کوه طور دی کوه طور دی

دې سرکش ناري جهان ته د مهدي وتل په کار دي
څه ښايسته نوري ارمان دی کوه طور دی کوه طور دی

چا ويل چې د ګران شعر راپرېوتی له اسمانه؟ !
ګرانه ستا زړه څراغان دی کوه طور دی کوه طور دی.

۱۳/۶/۱۳۶۹

www.sikaraam.com

ژوبل دردونه

اوښکو کې د چغو تندرونه ویښولی شم
سترګو نه د کړیکو ټول خوبونه تښتولی شم

وینې، وینې چغې د شپېو مې ژوبلوي مدام
چغې د قلم نه لکه وینې غورځولی شم

ته که چاودې پوندې او شکېدلې ګرېوان نه ګورې
زه ژوبل دردونه د چا کله هېرولی شم

www.sikaraam.com

دا ببــر ســرونه وچــې شــونډې او زخمــي هيلــې
تــل د عــاطفې پــه نرمــه غېــږه کــې نيــولی شــم

ســوزند فريادونــه او ويرونــه شــول لمبــه لمبــه
ژونـد د بې احساسو پـه لمبو کـې سـوزولی شم

ټـول ګـلان د چغـو پـه وربـل کـې د خـوږې مينـې
ډېـر پــه مينــه مينــه لکــه پېغلــې زنګــولی شــم

ونخــوه ګرانــه پــه غــزل کــې اورنــۍ چغــې
ژوبــل اميدونــه پــه نغمــو ټکــورولی شــم.[1]

(۱) د هيلو ګودرونه، ۱۳۶۵ل کال، د ليکوالو اتحاديه، ۱مخ.

www.sikaraam.com

د نور وربی

راشه زما ،
د سوځېدلو امیدونو ،
د باغچې
مړاو غوټيو باندې
د خپلو سترګو د موسکاوو
د عطرونو پرخې
په شپبو وروه
چې مې د هیلو ګلان
د نور د وږو
نوراني لاروکې

www.sikaraam.com

د غوړېدو په خاطر
ستا د موسکاوو سپينې لارې څارې
راشه زما،
غېږه کې وغوړېږه.
هر مازيګر
د لمر د شونډو په رنګ
د سره شفق په مخملينه پاڼه
ستا د بدن پرتابلو
د خپلې مينې انځورونو سره لوبې کوم
ستا د تابلو په غنمرګ بستر کې
ستا پر وربښمينو مړوندونو باندې
د ستا د زلفو د عطرونو شال پر سر غوړوم.

۱۳۶۸ل کال، سلواغه

www.sikaraam.com

د ځنګل جنازه

دا راټول شوي لوګي
پر خپلو سترو اوږو
غواړي زموږ د کلیوالو د ځنګل جنازه یوسي چېرې؟
د تورو وربځو شاته،
هلته چې ستوري د سپوږمۍ کاله کې
نور د ځنګل د شینکو ونو د شنو پاڼو شنه بویونه اوربدلی نه شي
اسمان نو چاته غوړوي لمنه؟
دا لمر لیدی شي که نه؟
په خپلو سپینو وړانګو؟
د کومې مینې مرثیې غږوې؟
توتکې زېرې د سپرلي راکوي
خو لا په شونډو کې یې
مات شوي نه دي د سکوت مهرونه.

www.sikaraam.com

پردې ساقي

کوڅه هغه ده خو صنم نه شته
د زړه پرهر ته مې ملهم نه شته
رانجه ژړېږي د بڼو پر څوکو
چې د جانان مې پرې قدم نه شته
د شونډو پانې شولې ترمې ترمې
ساقي پر دې، دې څه يې غم نه شته
سپوږمۍ غمجنه شوه پر بام نه راځي
د ځلېدلو يې پرتم نه شته
کږه وږه لکه د څانګې شومه
سپرلی بېده د وږو دم نه شته.[1]

۱۳/۵/۱۳٦۷

---

(۱) ژوندون مجله، ۱۳٦۷ل کال، ۴ګڼه، ۵۰مخ.

www.sikaraam.com

د محبت ګلونه

ما د الفت ځولۍ ځولۍ ګلونه
د عقیدت له باغه بیا راوړي
بیا مې ګېډۍ جوړې د سرو ګلو کړې
ستا په پټکي په خپل وربل کې یې ږدم
پاتې ګلونه به غونچې غونچې کړو
د چا په دواړو پښو کې د دې غونچو ګېډۍ ګېډۍ به کېږدو
بیا به په ګډه ورشو
هغه مالي ته چې ګلونه کري
د همدردۍ او وفا د صداقت او مینې
خواږه تخمونه کري
موږ به په ګډه ورته سلام وو ایو
ته د پټکي ګلونه زه د وربل ګلونه
سره جوړه به یې کړو

www.sikaraam.com

د زړه له کومي به يې د هغه پښو کې کېږدو
بيا ورته وبه وايو
مالي ګلونه کره په هغو زړونو کې چې
د شاړو دښتو په شان وچې سپېرې پرتې دي
ددغو کلکو زړونو ددې سپېرو ډاګونو
هوا بدله کړه ته فضا بدله کړه ته
ورته رڼا وبښه د رنګارنګ ګلونو
بيا به په ډېره مينه
د هغو زړونو شاړو دښتو نه به
د محبت له ولې اوبه په لپو راوړو
بيابه خړوب شي هغه
په کې به وتو کېږي د محبت ګلونه.[1]

۹/۵/۱۳۶۵

(۱) لوپتهه، ۱۳۶۷ل کال، د ليکوالو انجمن، ۸-۹مخونه.

www.sikaraam.com

صفيه صديقي

د حقيقت ډولۍ

سترګې مې ستا د سترګو
د شنه اسمان په زړه کې
د وفا ستورې ګوري
زما د سترګو زړه کې
د اميدونو غوټۍ
په نخښدلو شولې
د شنه اسمان په شاوخوا سيمو کې
غمازې وربخې راغلې
څو د باران پلمه شوه جوړه ورته
زما له سوي زړه نه

www.sikaraam.com

یوه سیلۍ پاڅېده
لاړله نېغه د اسمان زړه ته ورننوته
خو بیا یې ولیدله چې
نرۍ، نرۍ باران را ووربده
هغه ګلبوټي د غوټۍ شول خړوب
ګلان یې وسپړېدل
بیا د خیالو ناوې مې
د حقیقت ډولۍ کې
د واقعیت لویې وراوې سره
د نوي ژوند په کاله ننوته.[۱]

(۱) اخبار هفته، ګنه ۲۵، ۱۳۶۹ل کال.

www.sikaraam.com

تاج محمد یاري

غزل

زمـــا د اوښـــکو د محـــل خمونـــه مـــه مـــاتوه
د غـــم فنـــا د میکـــدې جامونـــه مـــه مـــاتوه

ګـوره ټـوټې بـه یـې ونـه نیسـې کوشـېر د عـذر
پـه سـرو منګولـو کـې نیـولي زړونـه مـه مـاتوه
پرېـــږده مـــالي چـــې لـــږ د ګلـــو ننـــداره وکړمـــه
د زړه پـــه ســـر کـــې مـــې اغـــزي غمونـــه مـــه مـــاتوه
د ښـه نظـر پـه خـاطر تـل درځـي د سـر پـه سـترګو
د هیلـو بـڼ کـې د احسـاس ښـاخونه مـه مـاتوه

ماته ښې یادې دي(یاري) ستا ټولې کړې وعدې
پـه یارانـه کـې دې هېڅ وخـت لوزونـه مـه مـاتوه

www.sikaraam.com

زرین انځور د هېواد ځوان نوښتګر لیکوال دی. سره له دې چې د لیکوالۍ زیاته برخه یې پر کره کتنې، کیسه لیکنې او څېړنې متمرکزه ده، خو په وروستۍ لسیزه کې یې زموږ شعر ته د یادونې وړ خدمت کړی دی او کله کله شعر هم لیکي، دلته یې یو ټوټه شعر د دغې مجموعې د ښه اختتام لپاره راوړو.

ټولو ته په مینه
زرین انځور

مخه ښه

یوه شېبه ده
عجیبه نه ده، یو غزل د جدایۍ دی
یو غمګین شانته پرتم دی
عجیبه ده،
را ورېږي د وصال له شنه اسمانه تندرونه
او لګېږي،
پرې لګېږي د مینو ټول ناخواله امیدونه
خدایه خیر کړې، خدایه خیر کړې
یوه شېبه ده،
شېبه نه ده، د یو عمر پیلامه ده
یو عجب ټکی د کرښې

www.sikaraam.com

وړپسې بله لیکلې
خو لوستل دد غې کړښې
لا یې بله تماشه ده
هلته پټه
د سرسام زمان د پاڼو هدیره ده
بې لوستلو د ېرې پاتې
نالیکلې د بر سپینې، سپینې پاڼې
دا شېبه، دا سې شېبه ده
شېبه نه ده هدیره د یو ارمان ده
زما دا شېبه ناخوښه، دا عجیبه شان لحظه ده
لکه تې خور ماشوم جدا چې شي په زور د مور له تې نه
او رباب یو څوک راغلا کړي د ادم له خوږې غېږې
او یا لاړه ترې درخو شي، منډه وکړي
یا دنیا خوږه کیسه لا ختمه نه وي
چې یې ژبه ورګونګۍ شي
هر څه پاتې شي نیمګړي
یا یو خوار د بوډۍ زوی وي
یو مین وي
یوه ناوې یې په مینه وي راوړې
لا یې لاس نه وي وروړی

www.sikaraam.com

چې له خوب څخه را ویښ شي
ړنګه بنګه یې دنیا شي د خیالونو
دا شېبه دا سې شېبه ده
د ګونګې رباب نغمه ده
د بوډۍ شېبې اسره ده
چې پرته وي ځنکدن ته
یوه ړنګه شان لحظه ده
چې خبره په کې نه شته
خو له ورایه
د یو لاس یو اشاره ده
خدایه خیر کړې !
خدایه خیر کړې !

۲۵/۵/۱۳۶۸

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نومورې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

www.sikaraam.com

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.
محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدا رنګه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.
استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، د دې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.
تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا د دې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

www.sikaraam.com

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه
کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا
کړ. تاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان
د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په
کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر
حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه
شو.ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په
کابل کې به تر دې لوړه دنده درو سپارو، خو استاد یون ونه منله او
خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.
درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د
جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د
ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر
اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او
پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په
توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.
استاد یون د خپلو اکادیمیکو ال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ
شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي،
راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د
څرګندیبان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

www.sikaraam.com

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

www.sikaraam.com

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړۍ شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

www.sikaraam.com

- هيلۍ ګډه شعري ټولګه دويم ۱۳۸۷
- نيمګړي ارمانونه د حيران شعري ټولګه دويم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل ګډه شعري ټولګه دويم ۱۳۸۷
- د نازو انا ياد د سيمينار د ليکنو ټولګه دويم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کليات د استاد الفت نثرونه دريم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري د اسحق ننګيال شعري منتخبات دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستارتره کي اثر دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دويم ۱۳۸۷

د- يونليکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو يونليک دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی د اروپا يونليک لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو د امريکا يونليک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری دويم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زيانونه دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷

www.sikaraam.com

- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- ببرنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- دکتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلیچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته دنور زغم او وسېلې هیله لرم.

په درناوي
وفاالرحمن وفا
کابل- افغانستان

www.sikaraam.com

DəLawuno Fasəl

(The season of Reaping)

The collection of Pashto Poems

Collected
By:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-02-0
9 789936 500020 >

د خپرونو لړ: (۳)